

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep,
0032 Oslo

Deres ref.: 25/7957	Vår ref.: GG	Dato: 16.03.2026
---------------------	--------------	------------------

Høringsuttalelse – forskrift til mineralloven

Norsk Industri viser til høring på ny forskrift til mineralloven. Forskriftsforslaget inneholder ikke bestemmelser om myndighetenes samordningsplikt, unntak fra konsesjonsplikt, urfolksvederlag, mv. Dette er regler som er avgjørende for å få den nye loven til å virke. Vi mener at det er viktig at departementet prioritere utarbeidelse og høring for disse bestemmelsene. I det følgende er våre kommentarer til forskriften som er på høring nå.

Økonomisk sikkerhetsstillelse

Norsk Industri har forståelse for behovet for økonomisk sikkerhetsstillelse ved mineralvirksomhet. Vi støtter at forskriften åpner for flere alternative måter å stille sikkerhet på, jf. § 2-9. Iht. § 2-10 kan Direktoratet for mineralforvaltning etter avslutning av virksomheten pålegge tiltakshaver å stille særlig økonomisk sikkerhet for tiltak som viser seg nødvendige, men som ikke var planlagt eller forutsatt ved avslutning. Norsk Industri stiller spørsmål ved om denne regelen er nødvendig, all den tid § 2-8 allerede stiller krav til en økonomisk sikkerhetsstillelse som dekker tiltakshaver plikter til gjennomføring av tiltak etter at driften av avsluttet. Vi er også usikre på hvem et krav etter § 2-10 skal rettes mot, dersom et selskap har avsluttet mineralvirksomheten, fått avslutningen godkjent av Direktoratet og har oppløst selskapet. Dersom et krav til sikkerhetsstillelse etter avslutning også skal kunne stilles til tidligere eiere, morselskap, mv. bør dette eksplisitt fremgå av lov eller forskrift.

Krav til sikring ved opphør av virksomhet

Departementet foreslår at det ved opphør av virksomheten bør benyttes vedlikeholdsfrie og varige løsninger som sikringstiltak (§ 2-4). Norsk Industri mener at det er uklart hvilke løsninger som anses som vedlikeholdsfrie. Eksempelvis kan det være spørsmål om et steingjerde er vedlikeholdsfritt. Dette bør avklares i veiledning til forskriften. Vi mener også at risikovurderinger må legges til grunn for valg av sikringstiltak, dvs. at sikring etter avsluttet drift tilpasses lokale forhold, terreng, bruk av området og faktisk risiko. Forskriften bør åpne eksplisitt for en risikobasert tilnærming til valg av sikringstiltak ved opphør av virksomheten.

Rapportering

Det foreslås relativt omfattende krav til rapportering. Norsk Industri har ikke forslag til endringer i forskriften. Vi vil likevel presisere at det med så omfattende krav til innhold i søknader, innsendelse av planer og rapportering er svært viktig at taushetsplikten i minerallovens § 7-7 overholdes. Vi legger til grunn at myndighetene har rutiner for dette.

Internkontroll

Den nye forskriften hjemler krav til internkontroll på ulike områder. Norsk Industri har ingen motforestillinger til internkontroll som gjelder dokumentasjon av kompetansekrav, sikringsplikt, samt opprydning og istandsetting. Vi ser imidlertid ikke behov for at det stilles krav til internkontroll av plan for årlige møter og foreslås at § 8-2 tas ut av forskriften.

Det kan vurderes å presisere at tilgjengelig kompetanse må være involvert i oppfølgingen av den løpende driften, der dette er nødvendig for å kunne oppfylle kravene i regelverket.

Gebyr

Departementet foreslår en stor økning i gebyrer for behandling av søknader. Norsk Industri har forståelse for at saksbehandlingsgebyrer til en viss grad må gjenspeile ressursbruken i direktoratet. Men, et forslag om en gebyrøkning på 10 ganger dagens nivå er likevel i overkant av det som er akseptabelt. Vi ber departementet redusere foreslåtte gebyrsatser.

Vi registrerer at departementet foreslår en halvering av gebyr dersom det kun søkes om utvinningsrett til industrimineraler (§ 9-1 b). Samtidig er ett hovedpoeng med lovendringene at en virksomhet skal kunne få utvinningsrett til både statens mineraler, lette metaller og industrimineraler. Dersom utvinningsretten uansett dekker alle tre kategorier, er det trolig få som vil søke om statens mineraler, men heller industrimineraler, slik at gebyret halveres.

Tilsvarende gjelder § 9-1 d) der det er et tillegg for driftskonsesjon for statens mineraler og lette metaller, mens driftskonsesjon for industrimineraler kun belastes med grunnbeløpet.

En mulig innretning er at forskriften presiserer at gebyrfastsettelsen tar utgangspunkt i hva som er hovedproduktet/-mineralet som skal utvinnes. Dvs. at forskriften presiserer at redusert gebyrsats utløses dersom hovedproduktet som skal utvinnes er industrimineraler.

Vederlag

§§ 9-2 og 9-3

Norsk Industri stiller spørsmål om det bør betales årlig vederlag for undersøkelsestillatelse for industrimineraler (jf. § 9-2), i tillegg til det vederlaget en virksomhet allerede betaler til grunneier for undersøkelsesrettigheter. Norsk Industri ber departementet vurdere en endring, slik at ikke foretak må betale årlig vederlag for undersøkelser både til staten og grunneiere.

Det samme forholdet gjelder § 9-3. Vårt hovedsyn er at en virksomhet som primært har utvinningsrett for industrimineraler (og/eller lette metaller), ikke også skal betale vederlag til staten for utvinningsrett til statens mineraler. I tilfeller der statens mineraler utvinnes som et kommersielt viktig biprodukt fra produksjon av industrimineraler (og/eller lette metaller) er vi enige at en virksomhet bør kunne betale et visst vederlag til staten. I slike tilfeller bør likevel ikke vederlaget ta utgangspunkt i hver påbegynte 10 000 m², dersom utvinningsaktiviteten primært tar utgangspunkt i grunneiermineralene, der må det være inngått grunneieravtale, jf. mineralloven § 5-2. Vi minner om at loven ikke fastsetter regler om vederlag for drivverdige forekomster av industrimineraler eller lette metaller. Siden dette er grunneiers mineraler, fastsettes vederlaget til grunneieren ved avtale, eventuelt ved ekspropriasjonsskjønn.

§§ 9-4

Mineralloven § 10-3 fastslår at den som har utvinningsrett til statens mineraler, industrimineraler og lette metaller skal betale grunneier et årlig vederlag på 0,5 prosent av omsetningsverdien av det som utvinnes og nyttiggjøres av statens mineraler og ikke-drivverdige forekomster av grunneiers mineraler som tas ut sammen med statens mineraler.

Iht. lovens forarbeider (Prop. 71 L (2024-2025) pkt. 21.10.) fremgår det at det med omsetningsverdi menes foretakets salgsinntekter (eks. MVA) ved omsetning av uttatte mengder, med tillegg av mengder som har omsetningsverdi, men som tiltakshaveren

videreforedler i egen regi eller på annen måte nyttiggjør seg uten å foreta omsetning. Dette gjelder uavhengig av om det er en drivverdig forekomst av statens mineraler som utvinnes, eller en ikke-drivverdig forekomst av statens mineraler som tas ut og nyttiggjøres basert på utvinningsrett til industrimineraler eller lette metaller. Vi forutsetter at vederlag for uttak av statens mineraler som et biprodukt skal beregnes på bakgrunn av omsetningsverdien til biproduktet, og ikke av foretakets totale salgsinntekter. Dette bør presiseres i forskriften § 9-4.

Overtredelsesgebyr

Departementet foreslår to alternativer når det gjelder fastsettelse av øvre tak for overtredelsesgebyr. Norsk Industris forslag er at overtredelsesgebyret ikke skal overstige seks ganger folketrygdens grunnbeløp. Vi mener at utmålingen på et overtredelsesgebyr ikke bør kunne knyttes til selskapets omsetning. En slik utmåling kan gi uforholdsmessig store gebyrer, uavhengig av bedriftens resultat (en virksomhet kan ha høy omsetning, men likevel begrenset årsresultat). Andre lovverk som forurensningsloven og naturmangfoldloven knytter for øvrig heller ikke utmålingen av overtredelsesgebyr til virksomhetenes omsetning.

Med vennlig hilsen
Norsk Industri

Anita Helene Hall

(sign)
Bransjesjef